

I. N. J. CH.

14

DE

ÆTATUM VA-
RIETATE & CHA-
RACTERIBUS

in imitatione Poëtica observandis

EXERCITATIO ACADEMICA,

quam

EX Indultu Ampliss: FACULT. PHILOSOPH.

In Regia Aboënsi Academia

PRÆSIDE

VIRO AMPLISSIMO

TORST. RUDEEN,

Poët. PROFESSORE Regio & Ordinario,

& h. t. Acad. RECTORE MAGNIFICO,

Doctorem placida censura modestè submittit

JOHANNES NONNEN/

Carel.

In Auditorio Maximo ad diem 22. April.

Anno 1699. hor. antemerid.

Impr. apud Jo. LAURENT. WALLIUM.

Acad. Typogr.

VIRO

Somma in REGEM fidei,

Reverendissimo in CHRISTO

PATRI ac DOMINO,

DN. PETRO LAUR.
BECCHIO,

S. S. Theologiæ DOCTORI
Contumacissimo,

EPISCOPO Diœces. Wiburgensis
Amplissimo,

Consistorii ibidem PRÆSIDI
Gravissimo,

Gymnasii Regii & Schol. EPHORO,

MÆCENATI SUMMO.

ANNOS ET FATA PROSPERA!

Impia terrigenum cum junxit
Pelion Ossæ
Turba, sibi pœnas, tela
trifulca, parat.
Quis scit an has mereat quoque nostra
audacia pœnas?

Vellere dudum aurem hæc vox quoq;
visa mihi est:
En! audax facinus committis, desine
magno

Munera, si sapis ah, mittere parva
Viro.

Munera quæ credis tibi sic paritura fa-
vorem

Non parient, odio munera digna
magis.

Adstitit at Pallas, dextram complexa,
timorem

Jussit abesse procul, cordaque mæ-
sta levat.

Mente piâ quidquid tentas, audenter
id ipsum

Efficias, dixit: spondeo gratus
eris.

Gran-

Grandia vix tanto sunt cordi dona Pa-
trono :

Primitias mentis respicit ille piæ.
Comica Musa olim vilem ludebat ob
hircum,

Haud illam munus, sed satiavit
honor.

Dixit. & erectâ dum mente hæc di-
cta revolvo

Non timor iste aderat, nec tamen
omnis abest.

Ergo, Patrone ingens quæ terrent ulti-
ma pellas

Atque oculos subeat parvula char-
ta Tuos.

REVER. IN CHR. PATRIS

Cultor humilimus

JOH. NORGREN.

In Dissertationem eruditam
De

CHARACTERIBUS HORATIANIS,

*Juvenis Literarum ac morum elegantia
ornatissimi,*

D^N. JOHANNIS
NORGREN/

Amici sincerè dilecti.

Huc Puer, huc calido ferventes san-
guine Ephebi,

Vosque Viri, & tremulo poplite ad-
este Senes.

Quisque tuos isthoc cernetis in æqvore
chartæ

Depictos mores : sed sine bile ta-
men

Sit licet ipsa nigro signata hæc pagina
rore,

Candorem Authoris sic tamen illa
notat.

Festinat.

TORST. RUDEEN.

Poës. P. ordin.

u. l. t. Rect: acco

CANDIDE LECTOR.

Et merito in me, Horatianum
 illud quadrare possit,
 Nos numerus sumus & summi item fuerint Philosophi. Unde etiam
 fruges consumere nati:
 Nunquam non temporis ha-
 bendam esse rationem putavi, quippe cujus
 jacturam, sapientiores gentiles, tanti fecisse
 constat, ut unius horule otiosam fugam de-
 flere non fuerint veriti. Quidni, ergo,
 nos Christianos, huic magis quam ulli scene
 servire deceat? non ignaros ejus nos debere
 rationem, olim, summo mundi judici reddere,
 hincque inter momenti & eternitatis gradum
 esse constitutos. Inter illa verò exercitia, qui-
 bus cum fructu, mortales tempus concessum
 solent impendere, (pro ut sua quemque volu-
 ptas trahit) dissimulare non possum, mirà quã-
 dam suavitate, Poëtarum lectionem, mihi sese
 com-

commendasse; præterquam enim, quod omnibus
 constat, quantum augmenti in rem literariam
 Poëta contulerint, quotque scientia abstracta in
 puteo Democriti latitassent, si non culta fuisset
 veneranda Poësis; Ipse etiam Minellius (in de-
 dic. ad Terent.) dicere non dubitat, ab illis plura,
 in Remp. literariam, commoda, quam
 ex centum Philosophorum Scholis pro-
 manare; & verè quidem, cum antiqui Poëtae,
 & summi item fuerint Philosophi. Unde etiam
 Plato, Tyranno Dionysio, exquisitam feliciter
 administrande Resp. rationem desideranti, u-
 nam Aristophanis fabulam, quam vs. Φέδρος in-
 scripsit, principi viro commendasse Phil. fertur.
 Et Cicero, non Philosophia minus, quam civi-
 tatis regende gnarus, agnoscit Poësin esse huma-
 nae consuetudinis speculum illustre & quotidianae
 vitæ perfectam imaginem; Sed nec alia fuit res,
 quæ veteribus Poëtis, id peperit, ut Σωήτες τῶν
 πόλεων, servatores civitatum dicerentur, quam
 quod ratione gratissimâ, virtutū sectandarum
 fugiendorumq; vitiorum, docerent viam. Orbis
 ille Domitor Alexander, Homerum dormiens
 in thecâ aureâ sub cervicali habuisse dicitur;
 novit enim Rex Magnus, multos ante Agame-

Pro 9. 288
 1734. 4. 1

monem, ante Achillem, fuisse Heroas, dignissimam herbam, venena serpens & mella apis
mos laude, qui tamen vatum praconio destituti, fugit; sed nec Poetas ita suademus legendos,
profundam oblivionis nocte sepulti jacent. Nolunt oblivioni tradatur, verbum DEI vivi. Opi-
autem jam in laudes Poëtos ulterius descen- fices enim atq; rusticos quis damnabit, quod
dere, ne nobilissimae rei, umbram pro luce in- nec illis semper vacet sacra legere? Audire de-
feram. Id praeterire non possum eidem obfu- berent illi ipsum vas DEI electum Apосто-
esse non parum, quod voces sint audite viro- lum Paulum, jubentem omnia nos pro-
rum caetera celebrium, qui tantum non ivere bare, bonum autem quod est, tenere:
damnatum, certè diminutum illius usum, haud qui & exemplo suo hoc ipsum probat, dum
tuto, dicentes, tempus Poëtarum lecturi debere Arati, Menandri & Epimenidis Poëtarum ver-
insani, quandoquidem, quicquid non ad eter- sus, non nullibi Epistolis suis inserit. Prae-
nitatis beatam faciat possessionem, sit secundum stat vero Poësis hunc usum junioribus, ut
Pauli sententiam, pro stercore atq; vilis linguae elegantiam ac castimoniam discant;
babendum: quin & in Poëtarum scriptis, proveciores autem videbunt, quam multa ad
res impurae, uti ipsis videntur, passim illos of- naturae legem lumenque rationis perficiendum,
fendant, quas tamen homo Christianus, san- egregia contineant, naturalisque scientiae the-
guine viperino cautius vitare deberet. Con- sauros infinitos. De caetero, deplorare possu-
tus laudaremus, nisi intempestive essent seduli, mus eorum cecitatem in spiritualibus, &
Adferat ad Poëtas legendos castum animum DEO pro verbo suo nobis revelato, agere
Lector, & illorum protinus castimoniam de- gratias. Hymnos denique & metra concin-
prehendet, nec enim eorum fabulas, eodem ne connectere docet Poësis, quibus scriptura
modo doctus metitur ac indoctus; quin, in nos DEUM celebrare mandat, & exempla Da-
ipsis sacris scripturis, si quis ad illas impuro vidis atque primitivae Latinae ecclesiae, quae
accesserit peccatore, quod sordibus suis praetexat, multos rythmos ad nos misit, adhortantur.
se existimabit invenisse: non aliter atque ex
ca-

* * * *

CAPUT I.

THESIS PRIMA.

INVALUIT diu, mos alios
quin laudandus in
Academiis, ut videli-
cet, inscriptiones di-
sputationum & vo-
ces, quæ vulgo MATE-
TERIA audiunt, mox in ipso limine enucle-
entur, antequam ad ipsa penetralia adiri
solet: hoc ipsum & nos, fortè facere-
mus, ni tempus ipsaque inscriptionis cla-
ritas, vetarent; inane, enim, existimamus,
in verborum variis originationibus, æ-
qui pollentis & similibus evolvendis oleum
& operam velle perdere, ubi singula a-
lias satis, & usu, & ipsa veritate, clara
sunt. Ut tamen non reddamus Lecto-
rem nostrum suspensum, operæ pretium
fore putamus si mentem nostram expan-
damus qualitercunque; removemus au-
tem hinc *etatem*, quam Ovidius (a) di-
vidit in *auream*, *argenteam*, *æream* &
ferream; quemadmodum & eam, de qua

A

Flor

(a) *Metam. lib. 1. fab. 3.*

confuso, sed distincto ordine procedat, operam
diligentes dare solent, quò illius requisitis sa-
tisfaciant Occasio & mihi oblata est, in
illis meditationibus, hac publicà disquisitione,
ingenium exercendi. Scilicet biennium ex-
currit, cum in Regiâ hac Acad: Ars Poëtica,
ex Horatio publicè prælegeretur, sedulâ vero
revolvi mente, quam pulcra fuerant, quæ à
divino Poëta traduntur; Quare, præcepta in
eâdem, quò cogitavi diutius, tantò mihi ar-
ridere ceperunt magis, donec tandem juvenitâ
studio impulsus, præsens argumentum mi-
hi sumserim elaborandum, quod jam in lu-
cem publicam edetur. Vale Lect. Benev. i-
stiusque ab Ovino prolati esto memor: nimi-
rum,

Qui legis ista, tuam reprehendo, si mea
laudas
Omnia, stultitiam: si nihil, invi-
diam.

CAP. I.

4
Unde etiam Horatius de eodem lib. 1. Epist. 2.
*Qui, quid sit pulerum, quid turpe, quid
utile, quid non
Plenus ac melius Chryssippo ac Crantore
dicit.*

Ideò egregiè Celeberrimus Anglus Verulamius, in opere de Scientiarum Augm. cap. 13. p. 148. docet, Poësin esse plantam, quæ velut à terra luxuriante, absque certo semine germinans, supra cæteras doctrinas exerevit ac diffusa est.

THES. II.

IN numero ætatum, scriptores inter se dissident; alii quinque recensent, in quorum ordine est Varro, is enim cit. Sorano in suo Lex. eam dispescit in Infantiam, pueritiam, adolescentiam, juventutem, senectutem; & unumquemque gradum in iis, putat esse divisum in annos XV. notante Auf. Popm. (J) aliis placet numerus Senarius; quibusdam rursus atridet varius, etiam ob ejus, ut dicere amant, perfectionem & notabilitatem. Iis nihil derogamus, cuilibetque suum relinquimus sensum, hic tamen, quoniam imitamur vatem Venusinum, etiam eam dispescimus in quatuor partes, fufful-

(J) de diff. Verb. lib. 1. p. 11.

8
fuffulti pariter auctoritatibus rationibusque. Aristoteles Philosophus eximius, sic eam lib. 2. Rhet. c. 12. (f) dividit: eum etiam observat ordinem Barclajus, initio libri, quem inscribit, Iconem Animorum: pari modo & Democritus (z) verba ejus sic sonant: *Totus homo ex nativitate morbus est, dum educatur, (1.) in utilis est, & alienum auxilium implorat: dum crescit (2.) protervus, insipiens, pedagogoque opus habens: dum in vigore est (3) audax est: dum decrescit (4) est miserabilis, ubi labores suos recolit ac jactat, etc.* divisioni huic, suum album pariter addit calculum, Ovidius, (y) sic enim inducit Pythagoram loquentem:

*Quid? non in species secedere quatuor
annum*

*Aspicis, ætatis peragentem imitamina
nostra? &c.*

Ubi egregiè, ad finem subulæ, de eadem differit materiâ. Quam sit autem hæc notitia in Poëmate, præcipuè Epico & Dramatico, rectè formando necessaria, is ignorare solus potest, qui nondum didicit Poësin

(e) Scip. Clarem. p. 75. (z) op. Huart. Scrut. ing. p. 24. (y) Metam. lib. 15. fab. 3. v. 119. seqq.

2
 Florus aliquoties. (β) Nec jam confidēs
 ramus *etatem heroicam*, quam Tullius vo-
 cavit ea tempora, quibus heroës ex Diis,
 ut vana superstitio credidit, geniti floru-
 erunt: nec nostræ est tractationis, *etas*
militaris, quæ fuit annorum XVII. an-
 te quam, scilicet septimumdecimum & post
 quadragesimum sextum ætatis annum, non
 nisi summâ necessitate cogente quisquam
 militare solebat. Nec *etas consularis*, quæ
 legibus Romanis erat annorum XLIII. ut
 docet Cicero (γ) Sed intelligitur hic æ-
 tatis nomine, ea vitæ pars, in quâ, ex
 calidi & humidi misturâ, in corpore, &
 unius in alterum actione, substantiæ cor-
 poræ temperies, alterationem sensibilem
 recipit, hominemque diversissimis cha-
 racteribus variatum repræsentat; nec illa,
 sub formali physico, sed peculiari & li-
 bero, prout instituto nostro, in Poëta
 formando, poterit inservire; ita tamen,
 ut si quid ex foro physico, vel aliunde,
 mutuati fuerimus, non tamen ex alieno
 agro manipulos arripuisse videamur;
 cum omnes disciplinæ, non modo foro-
 rio sibi vinculo annectantur, nec ulla
 unius institui possit sufficiens & clara
 tra-

(β) lib. 1. cap. 1. & 2. c. 19. (γ) Philip. 59

3
 tractatio, nisi ad illius perfectionem, su-
 am qualibet symbolam dederit: verum,
 ipsa etiam Poësis, quam præcipuè hic respi-
 cimus, hoc habeat peculiare, quod nul-
 là humaniore disciplinâ possit carere. Et
 quamvis Poëmatis anima, fabula sit,
 continet tamen illa docetque veritatem
 generalem, quam applicatio ad personas
 certas, reddit particularem. Sic, in Ho-
 meri Iliade præcipuè docetur, statuum
 incolumitatem pendere ex unione & con-
 cordia civium, subverti a. per eorundem
 discordiam: hanc veritatem, fabula red-
 dit singularem, in altercationibus Aga-
 memnonis atque Achillis. Sed nec mo-
 ralis veritas sola est, quam Homeri fi-
 ctiones continent. Historica ac natura-
 lia sub hoc fabularum involuero arti-
 ficiosissimè comprehenduntur, ut majori
 cum admiratione ac gratia sese nobis
 commendent. Gratiâ etenim, ex admi-
 rabili nasci, ipse Aristoteles agnovit, in
 sua Poëtica; atque in illa arte, Home-
 rum fuisse primum ostendit, utpote qui
 mentiri, prout oportuit, novit. verba e-
 jus hæc sunt: *δεδίδαχε δὲ μάλιχα Ὀμη-
 ρος καὶ τὰς ἄλλας ψευδῆ λέγειν ὡς δέ.*
 Δε
 Una

6
ēsin in imitatione consistere, cujus veri-
similitudinem, cum re repræsentatâ,
(quam sollicitè aded Poëtis commendat
Aristoteles in sua Poëtica) nequiquam se-
stabitur, qui in cujusque ætatis incima
non penetravit. Quin etiam, cum nec
cuique ætati iidem sint mores, utpote
quos constitutio & fortuna diversè tem-
perant; has quoque speculabitur Poëta,
cuique suam tributurus cavebitque præ-
primis

*Ne, quicumque Deus quicumque adhibebi-
tur Heros,*

*Regali conspectus in auro nuper & ostro
Migret in obscuras humili sermone ta-
bernas,*

*Aut, dum virat humum, nubes & inania
captes.*

Horat. (9) Hujus notitiæ necessitatem
in Poësi, non dissimulat idem Horatius
opere eodem v. 317.

*Respicere exemplar vite morumq; jubebo
Dactum imitatore, & veras hinc duce-
re voces.*

Et v. 309. agnoscit hanc sapientiam, esse
rectè scribendi & principium & fontem.

(9) in *Arte* v. 227.

7
THES. III.

QUATUOR ætatis distinctos gradus ho-
mini tribuit Horatius, pueritiam, ju-
venilem ætatem, nec non virilem & senes-
cūtem: ubi quidem infantia & adolescen-
tia, quas alii his annumerant, desiderari
videntur, salva tamen res est modò bene
concilientur auctores, infantiam sub se
complectente pueritiâ: adolescentiâ, iterum,
reductâ, priori sui parte ad pueritiam,
posteriori ad juventutem. Sed nec Poëtis
aded est cordi infantilis ætas, quatenus ra-
rissimè contingat produci in scenam in-
fantes, & tum quidem non nisi vagien-
tes in cunis, nullo singulari caractere
infignes. Sint ergo quatuor tantum æta-
tes, cum suis proprietatibus nobis con-
siderandæ; quarum tamen intervalla, cer-
to annorum numero distingui & definiti
vix possunt; cum temperamenti mutatio-
nes, in aliis hominibus citius, in aliis
tardius fiant: Temperamenti hic mentio
necessaria est, quandoquidem inclina-
tionum differentias, ab illo pendere, as-
serant Physici; illudque quadruplex nu-
merent, sanguineum, biliosum, melan-
cholicum & phlegmaticum, quæ ortum
suum debere dicunt calori, frigiditatis
hu-

8
humori & siccitati, vulgò, qualitatibus primis dictis. Inde corpora puerorum & infantium, calorem & humiditatem quodammodo, in æquilibrio habere; in juvenibus calorem & siccitatem dominari; ætatem virilem calorem non in tanta copia ac frigus, obtinere, senectutis verò, frigiditatem & siccitatem, individuas esse comites, docent Claremontius ex Aristotele, Huartus & Physici passim.

THES. IV.

INFANTIS mentionem hic quidem libenter omitteremus, quandoquidem, ut antea monuimus, parum illius indolis character à Poetis attendatur; quoniam autem, ex hac ætate, de futurâ judicamus, haud aliter, ac de reliquo die præfagimus ab ejus mane, paucissimis spectabimus hic puerum, quatenus jam est homo in lucem editus, hujusque lucis mortali usurâ frui incipit. Est ille, ex duabus partibus, diversissimis licet, compositus, corpore nempe organico & mente finita; corpus, quidem, variis & tot ferè partibus, quot in statu provectioni, instructum est, ita ut pauca, vel quædam, postero sine addendâ, ut dentes, pili

9
pili &c. tamen, adeò debile est, ut ni matrum nutrimentum cura accesserit, actum esse de infantis salute, quotidiana experientia doceat: infirmitatem istam, oriri Physici dicunt ex inopiâ spirituum animalium, qui omnes suas vires non adhuc ad robur vel consistentiam, sed ad augmentum corporis impendunt; quæ quoque causa est, quod arteriæ, nervi, venæ & muscoli, nondum sua præstent officia. Interest tamen non parum, quibus alimentis tenella hæc ætas nutriatur, quandoquidem, post cognitam parentum, locique & temporis conditionem, in illis plurimum momenti ponant morum indagatores. Quapropter, Homerus, descripturus Phrygum illum tremorem ac omnis terroris expertem Achillem, ut character illi tributus tanto videatur verisimilior, fingit illius pueritiam Chironis curæ traditam, non cibis cerealibus, sed animalium medullis & carnibus de venatu nutritam. Ut exemplis aliis nunc superledeam, quibus omnes Historiæ scatent, atque in brutis etiam animalibus experimenta non infrequentia ostendunt. Undè facilè patet, non modo futurarum inclinationum fundamenta,

jaci in tenellâ isthac ætate, verum posse quoque Poëtas de iisdem conijcere, postquam educationis ratio ipsis innotuit, propriosq; inde formare characteres, licet cætera illius personæ non æq; fuerint manifesta. De mentis operationibus in hoc statu, non est quod sollicitè queramus, quam sentire tum magis quàm intelligere, aut judicare credimus; & quidem immersam, ut sic loquar, humoribus, quorum in infantili corpore summam esse copiam, corporis accretio seu augmentatio, non minus arguit, quam frequens lacrymarum ex oculis stilla. Fieri nutritionem, Physici docent, ex alimento, in sanguinem converso & percolato, cujus puriores & tenuiores partes, poris membrorum impæctæ, si plures sint, quàm ad nutritionem requirantur, ope caloris, membra, in quæ valdè mollia fuerint illapsæ, facile per omnes partes distendunt: non multum aliter, ac in rarefactione, per novæ materiæ allapsum, corpus aliquod extendi, seu majus spatium capere videmus. Quis autem dubitabit hæc alimenta, quæ diversa capiuntur, diversos gignere humores; humores deinde temperamentum variare, ac diversas tandem exinde fieri

ia

inclinationes: unde frequentissimè infantes, nutricum viciis imbuti, deprehenduntur. Humorum copiam, ut ante dictum, in infante ostendunt etiam lacrymæ, quæ cum voce quadam leni & debili ferè semper mistæ emittuntur, ut testatur Sapiencia: (1) natura videlicet melior, ei illas implantavit, ut miseriam mundi calamitosamq; vitam per *αὐτὴν* quasi metueret & viticineretur: quod & considerantes Thraces, in lucem editos, lacrymis exceperunt: egressos læti efferebant. (x) Lacrymæ verò proveniunt ab humoribus, quibus aut per tristitiam, aut etiam lætitiâ (quod in senibus potius attenditur) refrigeratis, oculorum meatus contrahuntur, quâ compressione vapores ex iis prodeuntes in aquam vertuntur: quoniam scilicet eorum motu retardato, partes sibi occurrunt, & ita inter se uniantur, ut in lacrymas abeant, docente Le Grand. (λ) sicut dicuntur fontes nonnulli, ex vaporibus, per calorem in superficiem terræ levatis, ibi que frigore concretis, uniri & in aquas abire. Pronior autem est hæc ætas, sicut

B2

(1) cap. 7. v. 3. (x) Cic. in Consol.
(λ) Instit. Phil. part. IX, cap. 13.

& foeminae sunt, ad lacrymandum, ob illam copiam humoris. Unum est, quod fallit praesagium, inquit Barclajus (μ) scilicet, lacrymarum profuse excidentium facilitas: qui enim ad primum percussae mentis ictum, veris gemitibus madent, sunt illi naturae mollioris & ad humanitatem amoremque compositae: alios videas magnis quidem clamoribus simulantibus fletum, siccos tamen oculos inter parentum minas & verbera tenere; feri isti plerumque, si adoleverint, aut certe, in opacis pectoribus, nec teneros affatus, nec iustos etiam timores, admissuri. Vox etiam rursus, postquam paulo adultiores facti sunt, tenuis, remissa & lenis esse solet, tum ob infirmitatem corporis (Aristoteles enim, Physiogn. cap. 7. citante Claremontio, gravem & intensam vocem ex fortitudine & robore, acutam & remissam ex imbecillitate & timore esse dicit) tum etiam quod asperam arteriam, per quam vox absolvitur, habeant angustiore, Sicut tibia crassior inflata gravem, angusta acutum & lenem edit sonum; per crassam enim fistulam plus fluit aëris, per angustam

(μ) Icon Anim, cap. 1. p. m, 7.

stam minus. Adeoque etiam hic, peccari potest in Poëmate si tenerior aulteriori, aut adulta puero vox, tribuatur; quâ in re, ut & ubique, obtinet antiquum illud: *Gåsar måtte icke löpa med Stågg.*

THES. V.

CUM puerilis haec aetas nondum didicit Voces formare articulatatas, dicitur balbutire, antequam v. erectus incedit, repere quadrupes humi solet. Unde egregium Poëtarum commentum (ν) de Sphinge monstro Thebas veniente, ænigmaque, quod præter Oedipum nemo solvere potuit, proponente hujusmodi: Quodnam id esset animal quod mane quadrupes, meridie bipes, vesperi tripes esset? cæteris obmutescentibus, Oedipus hominem esse asserit, quod is initio ætatis seu in infantia, quadrupes, manibus videlicet duabus pedibus adjunctis, procederet: in media ætate bipes, id est, pedibus tantum innixus iret; tandem vero ætate serâ, scipione assumpto, tripes videretur,

--- *Et infirmos baculo quoque sustinet artus (ξ)*

(ν) Job. Minell. in suis not. ad Trist. Ovid. lib. IV. El. 7. (ξ) Ovid. Met. l. VI. fab. 1. v. 27.

Addiscunt autem infantum quidam ponatrat pariter Phædrus (ϩ) quod, in tur-
 annum, quidam post biennium incederobâ puerorum; nucibus luserit. Item
 primo quidem serperastris innixi, deiplinius (σ) de Spurina refert, quod mo-
 libero pede, nec non loqui & voces forperetur pilâ vehementer & diu. Licet ali-
 mare, idque pro ratione temperamentibi (τ) nolit ex ingenio approbare.
 Tum vero, imitationis poëticæ sunt obicit & Cicero (υ) Bene etiam, inquit,
 jecta non importuna: tum maximè subec (scilicet spectacula & ludos) pueris
 festivi & ambiles, sed & inconstantes: Ve& mulieribus, & servis, & servorum simi-
 neris stimulos non sentiunt, at alias volu&mis, grata: gravi vero homini, & ea
 ptates presso pede sequuntur, congressuque sunt iudicio ponderanti, probari
 æqualium amant, ludos, quos ingeniura nullo modo posse. Lege etiam si lubet, ejus-
 eorum excogitare potest, exercent; ludi&dem Epist. I. lib. VII. Sed pro cufusque
 eris & delectabilibus rebus, non seriis, ingenio & temperamento hæc ita vari-
 gaudent, quæ, si denegentur, mox in la&ant, quæ accuratus Poëta attendere haud
 crymas & gemitus prorumpunt. Nonnegligit.

THES. VI.

tamen huic ætati hoc sic tribuendum,
 quasi sola ludis delectetur, quod in an-
 recessum dicimus, verum etiam, viros
 gravissimos, post seria negotia iisdem,
 non tamen lascivis, animum laxasse,
 auctor est Alexand. ab Alex. (ο) quem
 vide. Nec talia exercitia, ab imitatione
 abhorrent Poëtica; quis enim nescit, quos
 instruerit ludos, in honorem patris de-
 functi Anchisæ Heros ille incomparabilis
 Eneas apud Virgilium? (π) De Æsopa

INCONSTANTIAM puerorum etiam confir-
 mat id, quod dicit:
*Colligit ac ponit iram temerè & mutatus
 in horas.*
 Alludere videtur ad illud Parmenonis
 Terentiani, (φ)
*Pueri inter se quam pro levibus noxis iras
 gerunt,*
*Quapropter? quia enim qui eos gubernat
 animus, infirmum gerunt*

Alia

(ο) Lib. 3. Genial. dior. cap. 23

(π) Æneid. Lib. 6.

(ϩ) Lib. 3. c. 15. (σ) l. 3. Ep. 1. (τ) l. 9. Ep. 6a

(υ) 2. offic. 1. (φ) Hecyr. A. 3. sc. 1. v. 30. & 31.

Aliàs certè sunt faciles, humiles, casti
reconciliabiles; non enim iras
longas, sed statim se placari patiuntur
quam illorum facilem naturam videtur
innuere salvator in Evang. (X) ubi o-
mnes odia & rixas meditates ad illo-
s ablegat, inquiens: nisi conversi fueritis
& efficiamini sicut infantes, non ingredi-
emini in regnum cælorum &c. unde in
Psalms canimus: *Gac till Waggan se
och lår* etc.

Fieri tamen potest, ut in imitationibus
absque peccato in artem, tribuere pos-
simus junioribus, sermonem satis pru-
dentem ac maturum (qualem & auctor
Supplem. in Q. Curtii Hist. l. 1. Alexandro
annos nato XII attribuit) quandoquidem
videmus singulari ingenio præditos, qui
ante annos incipiunt esse prudentiores, &
quasi futuri vigoris manifesta proferant
indicia; etsi rarius tales reperiantur, nec
ejusmodi præcocem prudentiam probet
Huartus, nam, certa, inquit (ψ) *quedam
sarditas atque hebetudo puerorum, inter-
dum plus arguit acuminis, quod ætate de-
mum succedente maturiore sese exferu-*

(X) *Matth. c. 18. v. 3. 4.* (ψ) *Æschac. Maji.
Seru. ingen. p. 72.*

rum sit, quàm si teneris statim ab annis
magnum aliquod ingenii lumen in iis
eluceat: quin imò, maturè nimis atque
ante annos, quod dici solet, incipere ra-
tiocinari ac sapere, indicium quandoque
est magnæ soliditatis, grandiore ali-
quando ætatem occupaturæ. Ita pessimè
quandoque incipiunt, qui optimè finiunt;
finiunt pessimè, qui ceperunt optimè. [ω]
Quod ibidem demonstrat Huartus ex-
emplo Tyronis Tullii, Demosthenis, Cle-
antis atque Xenocratis. Licet & hic non
rarè locum habeat illud vulgare:

Urit maturè, qui vult urtica manere.

Sapientiores etiam isti pueri observan-
tur non semper ad ætatem pervenire pro-
vectam, quia mens eorum (ut loquitur
non nemo) non tam firmiter alligata esse
corpori putatur.

THES. VII.

QUÆSTIONUM autem subsequenti-
um responsiones, cur infantes sine pilis
nascantur & bis dentiant? cur meticulosi
sint & multum dormiant? cur item ca-
fei, butyri, vini, rosarum, felis &c. in
quibusdam hominibus jam ab infantia

C

[ω] *Fr. Hildebrand. in suis notis ad
Cim. Corn. Nep.*

fit averſio? (quemadmodum ipſe ego
 lac humanum, communem & priman
 mortalium eſcam in vita non guſtavi
 quarundam etiam rerum, congenitus a
 mor & deſiderium? & tales, e Phyſici
 peti poſſunt, quorum eſt, naturales re
 rum indagare cauſas, imitatoribus ſuſ
 ficit noviſſe quando & ubi ſimilia ſunt
 imitatione exprimenda. Extraordinaria
 tamen exempla, qualia cernere licet in
 Eſau, qui ruſus ex utero materno pro
 diit, in J. Caſare, qui cum caſarie, in
 Curio Dentato Romano, qui cum den
 tibus, nati perhibentur; nec non in
 Chriſt: II. Daniæ Rege, cujus recens
 nati, vola manus ſanguine turgebat, in
 utero quoque ejulabat, ut ſcribit in ejus
 hiſtoria Arnold Schwefeltd; in Hercule,
 qui in cunis angues interfecit, & non
 pauca alia; ea, inquam, cum in omen
 de ſequenti ætate, divinâ quadam ſorte
 immiſſa videantur, à Poëtis non modo
 non prætereuntur, verum etiam ſuaviſſi
 mis interdum meditationibus ac inventi
 onibus pulcerrimis, aperiunt januam.
 Exemplis Tragædiæ & Epopææ plenæ
 ſunt.

Theſ:

THES. VIII.

PRÆCIPUUS character hujus ætatis
 (ut id quoque obiter & tanquam
πρῆξις notem) eſt judicii, citra rationis
 examen, præcipitantia; præcipue de ob
 reſtis ſenſibilibus. Judicia autem ejus
 modi ſeu potius præjudicia, occasione
 motuum organi corporei, de rebus for
 mare ſolet, eaſque partim ex neceſſitate,
 partim uſu & commodo, partim etiam
 voluptate æſtimans, format ſibi conclu
 ſiones, quas vult, non quas formare de
 buit: unde, nec ſolem majorem eſſe or
 biculo, ſibi imaginatur, Stellas ut exi
 guas candelas in æthere diſcurrere pu
 tat. Terram ipſam planam, nec ultra
 horizontem ſuum ſe extendere, diſtat.
 Aërem aliaque loca, DEI Max. manuum
 opera, vacua eſſe exiſtimat, quamdiu non
 invenit corpus quod non ſentiat aut
 in quod non impingat. Sexcentaque a
 lia, quæ jam enumerare piget. Et cum
 in pueritia, mens quaſi profundè ſit im
 merſa corpori, juxta Boëthium, [a]
*Heu quam præcipiti merſa profundo
 Mens hebet. &*

Eidemque, nec non cuti curandæ, potiſſi

B 2

[a] *Conſol. Philoſ. lib. 1. metr. 2.*

simum sit intenta, ad sublimiores cogit ferè sit vacua adventitiis notitiis & irrationes, minus esse potest idonea; amaginationibus: omnia itaque, quæcunquod non parum facit defectus experientie contemplatur aut sentit, ut nova & tix, quæ aliàs multum adjumenti præinsolita admiratur, non secus ac filii rufat ad veritatem inquirendam. Ex histici, qui dum in oppidum, quod antea tamen non inferendum, Mentem, cum non viderunt, adveniunt, omnia, licet corpore incrementa & decrementa suarum momentosa, hianti ore intuentur: capere, vel cum ætate adolescere & de- & cum nullius propè nisi ignorantis, sit bilitari, multò minus putandum, illam, admirari, admiratio autem saluetur priorganis corporeis ita esse affixam, ut unus gradus, qui ducat juxta Platonem, absque iis existere non possit; sed uti eo, ad sapientiam: idè omnia mala bonis, quamdiu ei adjuncta est, tanquam in-falsa veris immista, in istam domum, frumento, ad eas operationes, quibus ut quam quidem Aristot: (d) tabulæ rasæ plurimum occupatur. Nec enim in ar- assimilat, sine discrimine ingerit; & quic-tifice inde arguenda imperitia, si malo quid ope sensuum extrinsecus accipit, utitur instrumento, opusque non tam memoriæ custodienda demandat: quæ politum, ut decet, reddit; sed potius, tantò promptius fideliusque advenas excipit, quicquid irregularitatis cerneret ibi esse, curat & fovet, quantò antea minus, ab eorum incurfu, tædiosa facta est. qui, extrinsecus eo modo admissi hospites, tantotum malo imputares ejus instrumento. to longius ibi commorantur, tantoque tardius & difficilius discedunt, quanto ibi diuturniorem familiaritatem invenerunt iniveruntque, juxta illud Horatii (e)

THES. IX.

ISTI verò morbo, medetur illa **testibus** Aristotele (β) & Tullio (γ) insitacunctis & pueris præcipuè cupiditas discendi. Sic enim disposita est domus mentis puerilis, (ita jam loqui placet)

(β) *Metaph. 1. c. 1. (γ) lib. 4. de Fin.*

*Quo semel est imbuta recens servabit ad-
dorem*
Testa diu. - - - - - Puer
(d) cit. *Le Grand. Instit. Phil. part.*
IX. c. 4. (e) lib. 1. Ep. 2. v. 69.

Puer ergo cum in posterum, ab hospitibus istis deceptum se videt, cautius omnino postea agendum censet, nec tuto cuique credere, unde præjudicia cessare incipiunt; cui quoque morbo, ne radices agat, hisce verbis dudum ivit obviam Boëthius (2)

*Qui serere ingenuum volet agrum
Liberet arva prius fruticibus,
Falso rubos, silicemque reseret,
Ut nova fruge gravis Ceres eat.*

Adde mox:

*Tu quoque falsa tuens bona prius
Irc pe colla jugo retrahere,
Vera dehinc animum subierint:*

Proni autem sunt pueri ad credendum, utpote nondum experti, quæ sit differentia, quamque immane chasma inter credere & non credere, quid discrimen veri & falsi; seu ut cum scriptura (7) loquamur, dextræ & sinistra, cæterasque res, extra se positas, dijudicat ex suo ingenio & simplicitate, quæ nondum didicit assuevirè fallere, versutiasque & strophas effingere.

THES. X.

Cumque hæc ætatū hominis sit prima & radix cæterarum, quæ si, prout in surculis

(2) *Consol. Phil. l. 3. (7) Jon. 4. 11. Deut. 1. v. 39.*

fulis arborum fieri videmus, rectè fulciatur cureturque, spes est ab ejusmodi planta, olim decerptum iri fructus. Id autem optimâ ratione fit, per educationem rectam, si fidem habere velimus Platoni, qui lib. 7. de legib. puerum omnibestiâ intractabiliorem esse asseverat: maturè ergò prospiciendum ejus salutis, istaque ferocia perdomanda, & boni parentes, post informationem domesticam, educandos liberos tradant Magistris fidelibus, qui quæ optimè sciunt se accomodare, & ætati, & instructioni eorum, abesse procul jussâ rigiditate illâ Spartanâ. de qua Xenoph. de Lac. Rep. (3) perpendendum salutare illud Salomonis (i) *Instrue puerum, pro ratione viæ ipsius, etiam cum senuerit, non recedet ab ea.* Quod & prolixè laudabiliterque docet Plutarchus lib. de instit. Pueror. Vult autem Horatius, in omnibus esse attendendum ad cujusque propensionem & facilitatem naturalem, secundum illud quod alibi dicit: (x)

Tu nihil invitâ dices faciesvè Minervâ.

Aliàs

(3) *cit. Hildeb. in not. ad Corn. Nep. Them.*

(i) *Prov. 22. 16. (x) de arte P. v. 385.*

Aliàs enim, gigantum more cœlum
oppugnabis, Æthiopemque lavabis, na-
turam enim licet expellas furca, tamen
usque recurret. Atque hæc sunt, quæ
commentarii loco pro modulo ingenii
mei adduxisse volui, super trinos hosce
Horatii versus: quibus puerorum depin-
gitur indoles

*Reddere qui voces, jam scit puer & pe-
de certo.*

*Signat humum, gessit paribus colludere
& iram*

*Colligit ac ponit temerè & mutatur in
horas.*

Quæ pictura est drammati non minus
quam Epopœæ accommoda, quamvis,
uti monuimus superius, non æquè fre-
quenter in scenam loquentes pueri pro-
ducantur, quod itidem fuisse in causâ
suspicio, cur Aristoteles in suâ Rhetori-
ca, cum juvenilis, virilis senilisque
ætatum fecerit mentionem, de puerili
sileat.

CAP.

CAPUT II.

THES. I.

EXIGIT methodus Horatiana, ut et-
iam alteram inspiciamus ætatem,
quæ *adolescensia* seu *juventus* audit, illa
ab adolescendo, hæc à *juvanda rep.* sic di-
cta. (α) Indigitatum erat prius, eas æta-
tes à quibusdam separatim tractari, quibus
non obstat; nobis tamen nunc pla-
cet, has duas ut unam, auctoritatibus
aliorum salvis, considerare; deprehenden-
tibus, antiquam etiam Latinorum natio-
nem, non aded strictè de distinctionibus
earum sollicitam fuisse. *Adolescensulum*
enim dicit Sallustius (β) *Cæsarem* jam
36. ætatis annos numerantem. Cicero
in alia Epist. (γ) *Curionem adolescentem*:
in alia (δ) eundem *juvenem* nominat,
in illa quidem 30. annos, in hac, 24. na-
tum. Hujus ætatis characterem quino
hoc carmine describit Horatius:

Imberbis juvenis tandem custode remoto,
D Gau-

(α) *Auf. Popm. de diff. verb.*

(β) *Bel. Cat. c. 49. (γ) lib. 11. fam.*

Ep. 1. (δ) Ep. 5, lib. 12. ad Attic.

Gaudet equis canibusque & aprici gramine campi:

*Cereus in vitium flecti, monitoribus asper.
Utilium tardus provisor, prodigus aris:
Sublimis, cupidusque & amata relinquere
pernix.*

Dicit Horatius in hisce diversum nihil ab iis, quæ secundo Rhetoricor. libro reliquit Aristoteles de ejusdem ætatis indole, brevior licet fuerit noster; in cujus sententiâ enodandâ nos nunc occupari instituti ratio suadet.

THES: II.

TEMPERAMENTUM juventuti calore ac siccitate mistum, Philosophi tribuunt, quorum etiam non pauci, putant essentiam caloris consistere in vario particularum minimarum motu & agitatione summâ: quale quidpiam credere licet de juvenibus; horum etgò sanguis & spiritus, cum ita sint constituti, non possunt non secundum suam naturam, postquam Ephebi sunt facti, navesque & duces deseruerunt, libertati seu licentiæ, & proprio arbitrio relicti, sequi rationem temperamenti sui, quod eos, nunc huc nunc illuc impellit. Hinc
fiteo

frequentissimè rebus sunt intenti latis, lascivis & ejusmodi motionibus quæ cum oblectatione sunt conjunctæ: res seriâs non tractant, & si tractent, sic id vix sine tædio & molestia, ludos lubentius frequentant, saltationesque ac venationes, in quibus non tam utilitatem, quam jucunditatem spectant. Et sicut est hæc ætas sibi constans parum, sic etiam difficultas est haud parva, eandem ad normam & dictamen rationis regere, nec multa sunt vitia, ad quæ non impellitur levi sæpè momento, ac flectitur instar cera, unde & Poëtæ *cereus* audit: quo aliqui trahunt dictum Davidis (e) *Domine, ne me auferas in medio dierum meorum;* & interpretantur, donec redeam ad mentem meliorem, quò possim delicta hujusmodi agnoscere, vitare & poenitentiam agere. Inconstantiæ juvenili haud incongruè applicari meretur illud Ovidii, dum canit (z) *Utque novis facilis signatur cera figuris,*

Nec manet ut fuerat nec formas servat easdem.

D 2

Sic

(e) *Psam 102. v. 25.* (z) *Met. lib. 15. f. 3. v. 169.*

Sic enim comparatum est cum hac parte ætatis, quod ex uno in aliud vitium prona sit & præceptum, si ad suum ipsi permittatur palatum vivere; *impune enim qualibet facere, id esse regem ducit.* (η)

THES. III.

INTER reliquas passiones quibus obnoxia est juvenus, non minima est cupiditas Venerea, cujus fervor ex sanguine & calore quo abundat suscitatur, alitur vero foveturque si genio indulseris, Cere-
risque ac Bacchi familiaritatem feceris magni; quibus plus justo operans, annos ætatis alioquin longius fortè duraturos, sibi præscindit & adimit, quod inueniens Seneca (θ) dixit: *Non accepimus brevem vitam sed fecimus, nec inopes ejus, sed prodigi sumus: sicut ampla spes ubi ad malum dominum veniunt, momento dissipantur; ac vero, licet modica, si bono custodi tradita sunt, crescunt.* Verumque est illud: *intemperans & lasciva juvenus effatum tradit corpus senectuti,* (ι) si illam contigerit, adeoque hic valet, id Corn: Nep. (κ) suos cuique mores ple-
rum-

(η) Sallust. Bel. jug. c. 31. (θ) ap. Rad. Orat. Ext. p. m. 57. (ι) Cic. Cat. Maj. (κ) Att. c. 19.

rumque conciliare fortunam; & Terentii (λ) ut quisque suum vult esse, ita est. Idcirco, non malè monet Arist: (μ) ut voluptates contemplerur, non venientes, sed abeuntes; venientes enim, fucata specie blandiuntur; abeuntes dolorem ac penitentiam relinquunt. Senex quidam interrogatus (ν)

Cur tibi tam facilis, cur tam jucunda

Respondit: (senectus:

Libera quod vitis tota juvenca fuit.

Ut endemico huic malo ponant obicem Poëtæ, in opposita virtutis (continentiam dico) encomiis & laudibus, valdè sunt frequentes, & in exemplis exquisitissimis eandem commendant, quale est illud Hippoliti à Phædræ novercæ suæ effreni libidine, impetiti, cujus constantiam & victoriam ex Tragædia cognomine, apud Senecam videtis. Ut sacra nunc omittamus exempla, cujusmodi sunt castissimus ille Joseph, & temperantiæ speculum Daniel. Egregiè, de hac materia, disserit alibi noster Horat. (ξ) quo hujus curiosum delegamus. In-
cunctis vero ætatis vitia, quandoque
ma-

(λ) Adelp. a. 3. s. 4. (μ) Henning. in Chriol. (ν) id. ibid. (ξ) Epist. I. lib. 1.

magnis emendantur virtutibus, ut dicit
 Corn. Nep. de Themist. (o) terra enim
 nunquam est ad bonos mores via: Pole-
 mon juvenis luxuriæ summè deditus, cum
 ludum Xenocratis, de continentia disse-
 rentis, esset ingressus, ita mutatus est, ut
 mox fieret auditor, hinc Philosophus, tan-
 dem magistri sui in schola successor. (π)
 Ideò Terent: (ρ) *nulla est tam facilis*
res quin difficilis fiet, quam invitus fa-
cies. Et contra. (σ) *Nil tam est difficile,*
quin quaerendo investigari possit. hæc e-
 nim, dum incipias, gravia sunt, dum-
 que ignores, ubi cognoris, facilia (τ)
 Quicquid autem sit, veritate suâ non ca-
 ret illud Virg. (υ)

--- --- --- *Facilis descensus averni*

(i. e. ad vitia)

Sed revocare gradum, superasque evadere
Hoc opus hic labor est. (ad auras)

THES: IV.

VITIIS juvenum, non leve addit pon-
 dus, quod ægrè velint eadem agno-
 scere, nec de iis se admoneri patiantur:

(o) Them. c. 1. (π) Hild. in not. ad Corn.
 N. (ρ) Heaut. a. 4. sc. 5. (σ) ib. a 4. sc. 2.
 (τ) Heaut. Catastroph. (υ) Æn. 6. v.
 126. & ibi Minel.

tumidi enim cum sint recteque se omnia
 facere opinentur, non potest non correctio
 illis esse gravis, utpote quæ subjectionem
 aliquam involvit, à qua abhorrent ju-
 venes elati, & sunt ut loquitur Poëta
monitoribus asperi; errant autem in eo
 nimium, cum vitiorum agnitio ple-
 rumque ducat ad virtutem, & filius qui
 sapit, ait scriptura, libenter se emendari
 patiatur, stultus autem fugiat instructio-
 nem: hinc etiam videmus eos, qui non
 pro pudore hoc reputant si corrigantur,
 ad eximiam frugem & sapientiam
 venisse: ceteros autem vecordes in sua pe-
 mansisse insaniâ, stultâque prudentiâ &
 levitate; hinc non abludit illud vulgare:
Non pudor est nescire, sed pudor est disce-
re nolle. Multos invenias qui correcti,
 id occinant Plutarchi [Φ] *εἰς ἀγρίων τῶν*
σπυδαίων; in crastinum serâ: nec veren-
 tur quidam, contra jus & fas, venerandæ
 canitiei eorum misericordiâ motæ mo-
 nentiq; hoc Arachnes scœmma objiceret;
 ceu est apud Nasonem (χ)
Mentis inops longâq; venis confecta senectas
Et nimium vixisse dsu nocet --- ---

Cons

(Φ) cit. Erasmi in Adag. p. m. 354.

(χ) Met. 6. fab. 1. v. 37. seq.

*Consilii satis est in me mihi: neve monendo
Profecisse putes, eadem est sententia nobis.
quod tamen illi Phaëtoni (X) ac Icaro (Y)
Patrum montia temnentibus, malè succes-
sisse, exitus probat.*

THES. V.

FUTURA juvenes negligunt, nec solli-
citi sunt, quid in crastinum fiet: hoc
inde est, quod experiētiā, quæ prudentiæ
mater est, careant; prudentia enim, sicuti
vī vocis providentia est, non potest cum
eorum quadrare ingenio, utpote, quod ex
calore festinum & ardens, necdum didicit
admittere sedem meditationibus longis,
quæ potius frigidum temperamentum,
quale est senibus, & quod in quiete agat,
requirunt. Hoc enim ipsi experimur, cum
non in turba & frequentia multorū, sed po-
tis in tranquillo & solitario silentio, aliquid
quod meditandum nobis est, peragere cum
suecessu felici possumus, juxta illud Poëtæ:

--- --- *Amant secreta cæmenas,*

Sylva placet Musis, urbs est inimica Poëtis.
Cui & assentitur Plinius. (a) Quin autem
retardet juvenilem prudentiam defectus
experiētiæ, dubium est nullum: nondum
enim tot, ac senes, mala pertulerunt, ideoq;
(X) *Met. f. 1. lib. 2.*

(Y) *ibid. l. 8. Fab. 3. (a) lib. 1. Ep. 6.*

nec tam anxii sunt de futuris: Idcirco de-
pingi solet ipsa Prudentia sub forma Jani
bifrontis, quæ ante & post sese eventura vi-
deat adspiciatque, h: e. recordetur præter-
itorum, cautè autem prævideat tempora
futura, eorumque eventus meditetur: Ju-
venes autem cum non sic dispositi sint, ac-
cidit, ut cæco potius impetu, quam confi-
silio ferantur, & idèd ad vitia *tanquam bo-
ves ad mactationem*, ut dicit Salomon (a)
ducantur: *melius, pejus, proficit, obsit, ni-
hil vident nisi quod lubeat.* (b) Hinc ap-
positè quidam interroganti; cedo, qui
vestram Remp. tantam, tam amisistis ci-
tò? respondit, *proveniebant oratores novi,
stulti adolescentuli.* (c) Ex quo vitio
iterum aliud tanquam ex capite hydræ e-
nascitur, videlicet, infamis illa prodigalitas,
prodigè quippe sunt *aris*, ceu loquitur
Poëta, & possessionum suarum; patrimo-
nium & quicquid possident, male sanè di-
lapidant, proprium damnum non cer-
nentes: liberales etiam dum esse cu-
piunt, in excessu peccant, *que tamen ita
temperanda esset ne nimia profusione in-
aresceret.* (d) Nimium enim omnia, teste

E

Arist.

(a) *Prov. 7. 22.* (b) *Ter. Heaut. a. 4. sc. 1. v. 30.*
(c) *Cic. cat. maj. p. m. 419.* (d) *Plin. l. 2. Ep. 48.*

Arist. citante Clarem: agunt, nimium amant, nimium oderunt; sed illud *nimium*, non diu observant. indigentiam nondum expecti, profundunt citra mensuram, quæ habent: unde Sallust: (1) *Homines adolescentuli, sua atque aliena consumere, nihil libidini atque aliis rogantibus denegare, pulcherrimum putant; eam virtutem & magnitudinem animi, pudorem atque modestiam pro securitatem estimant.* Cujus vitii sui tandem, sed serò, cum poenas luunt, eos poenitet, & serò sapere incipiunt Phryges: pessima vero est pernicies si illorum profusioni, non suppetant facultates; ad quæ enim illos non ducit fames & egestas? prodigalitatibus pessimæ pedisequæ, ut Horat. (2) canit

Magnum pauperies opprobrium, jubet

*Quidvis & facere & pati
Virtutisque viam deserit ardua.*

Vitii hujus inter alia exemplum cernitur in filio prodigo apud Evangelistam. (3) Habent & hic imitatores, quod observant. Unde apud Comicos tot patrum querelas, de luxuria filiorum deprehendere est.

TH. VI.

(1) Orat. 1. ad Cæs. de Rep. ord. p. m. 508.

(2) lib. 3. Carm. ad 24. (3) Luc. c. 15.

FAMILIARIS juvenibus est *Φιλανθία*, seu amor nimius sui, unde rursus quasi ex stirpe propullulat *Φιλοδοξία*, gloriolæ cupido. Alios enim non æquo ferunt animo sibi præponi; efferri supra alios ipsi non erubescunt gloriamque venantur, quæ, ut in ista ætate (verba sunt Ludov. Vivis (4) *maximos subdit stimulos ad honestas actiones, ita multorum est deinceps malorum causa & origo.* Hanc solam, gloriam intellige, affectavit juvenis Rex Alexander, cupiditate auri posthabita: in ætate enim juvenili in Asia bella gessit, victorque tandem Babylonem, ubi fata eum expectarunt, rediit: pecuniam & prædam, quam ex hostibus devictis accepit, inter milites suos partitus est, solâ ipsemet gloriâ contentus, quam superbè aded ambiit, ut non veritus fuerit, tandem, pro Jovis filio salutarî, sed & divinis honoribus coli: quemadmodum passim inculcat Curtius. Sic Themistoclem gloria Miltiadis movit, ut aureæ armillæ, cadaveribus adhærentes, movere illum non potuerint; iis enim visis, equo non descendit, amico a. comiti dixit: Tolle

E 2

(4) de vit. & mor. erud.

ea tibi, neque enim tu es Themistocles (1) Hodienum tamen quosdam audias, summi boni ignaros, sapissimè discipulis suis inculcantes, gloriam unicè esse sectandam, gloriam quarendam, eamque rudi ætati, quasi studiorum finem proponentes: quasi jam aliud reperiri non possit medium, ad honestas actiones iucitativum. Ubi enim tunc gloria DEI? cui tantum detrudere reverà cupis, quantum tibi attribuis: ubi charitas? ubi JESUS CHRISTUS? Seq̄ illud ex occasione

THES, VII.

SUNT porrò Juvenes & adolescentes valde *cupidi*, ita ut quicquid impetus eis dicitur, absque dilatione & longâ deliberatione, in id ruant. Præprimis vero, objecta ista erunt jucunda, quæ genio eorum ut plurimum arrident: non tamen tam ex metu amittendi rem, quam expectant; iste enim potius seni competit, sed ex concitatissimo motu, qui calorem in sanguine accendit, in objecta cupita tam fervide feruntur: sic videmus animalia tempore brumali, concitatori gradu se promovere, libera intelligo, ob copiam calo-

(1) Fr; Hildeb; in not. ad Them. Corn. N.

caloris, quem intensiorem hyeme quàm æstate habent. Cupidos autem diximus in Thes. superiori, non æris, ut senes, sed potius honorum, victoriæ, vindictæ, & quicquid speciosum in naturâ videtur, quæque excellentiæ cujusdam sunt species, cujus certè amore non parum punguntur. Passio hujusmodi vulgo, hodiè *curiositas* quædam vocatur & novitatis studium, quod si intra justos limites & terminos coarctetur non modo respuendum non esset, verum etiamnum haberemus, aut certè haberent seri nostri posteri, si qui sint futuri, multum in scientiis & artibus progressum & augmentum expectare, ut præclare differit Verulamius Anglicus (x) & doctus ille Hispanus Ludovicus Vives, [λ] multa enim nos serus docet vesper, quæ prima aurora ignoravit, & *plura posteritatis adhuc investigationi ac solertiæ relicta putemus.* (μ) Nec sane dici satis potest, quam de tota posteritate merentur malè, si qui artes & inventa nova surgentia præcipuè necessaria & bono publi-

[x] lib. 1. N. Org. aph: 77. (λ) de Caus. Cor. art. lib. 1. p. 14. [μ] iter: Phil: mor. lib. 3. c. 9. S. 1.

blico infervientia vel respuunt, vel alius discendi viam præcludunt. Sicut vero vetustas suos habet religiosos cultores assidue, *nil nunc posse dici quod non dictum sit prius*, (v) clamantes, ita & dantur quidam, quibus antiqua sordent, recentia sola placent; aded ut Veterum doctrinam naso subsannent aduncò, in recentiorum verba omnino jurantes, quæ conragio maxime infestare solet ingenia juniora. Tales sunt, qui contra monitum Plinii [ξ] *multa, non multum legisse gaudent*, sibi ipsi blandientes, quod videantur supra vulgus sapere, existimentque jam dudum se vastum eruditionis Oceanum trasfretasse, nihilque præter aplausum populi nunc desiderari. Unde eleganter quidam, horum ingenium, Plautus ni valde fallor, depingens, ait hac fere sententiâ: Quid Rex matronæ susurret in aurem, hoc sciunt, quomodo Jupiter duxerit junonem, hoc quoque sciunt. Quam autem in amoribus suis potiundis sint impetuosus, atque omnis moræ impatientes juvenes, elegantissima imitatione expressit Terent. in Ephebo

Phæ

(v) Ter: *prol. Eun.* (ξ) *lib. Ep.* 9.

Phædræ fratre Cherea. (o) Huc ergo applicari meretur commentum poëticum de Cupidine, qui juvenibus imperare præsertim fingitur.

THES. VIII.

SUNT denique inconstantes & rerum concupitarum ocores, *non secundum genus quidem*, ut ait Clarem. (π) *et enim subindè feruntur in venerem; at in particulari; & præsertim corpora*, quibus semel potiti sunt fastidiunt, & quantumvis valde quidem concupiverint, protinus tamen conquiescunt, concupitâre obtentâ, ratio est, quia acutas habent voluntates & non magnas, quales sunt ægrotantium fitis & fames, quæ acutæ & acres pungunt vehementer; at parvæ, quia exiguo cibo & potu satiantur.

Hic est juxta Horatium character juvenum, sed durius ille omnia; quippe qui vitia enumerat tantum, virtutibus posthabitis. Non tamen credendum est, existimasse sapientissimum Poëtam, nullam in juvenibus virtutem inveniri, cum enim hic, veluti Magister fabricandæ scenæ instruat, quid potissimum tyroni observandum sit

nē

(o) *Eun. a. 2. se. 3.* (π) *lib. 2. c. 10.*

..... ne forte seniles
 Mandentur juveni partes pueroque viriles.
 Utque semper inaptis adjunctis sit mo-
 randum, quandoquidem canente eodem
 nostro:
 Multa ferant anni venientes commoda se-
 tum,

Multa recedentes adimant &c.
 Itaque perfunctorie tantum tangit ea,
 quæ ut plurimum junioribus adhærent,
 ut sit illud, quod versu 153. & seq. in
 arte inculcat,
 Tu, quæd ego & populus mecum desideret,
 audi,

Si plausoris eges aulaa manentis, & usq;
 Sessuri, donec cantor, vos plaudite, dicat:
 Etatis ejusque notandi sunt tibi mores
 Mobilibusque decor naturis dandus &
 annis.

Quemadmodum quoque superius eodem
 hoc libro, (e) Achillem jubet introdu-
 cendum in theatrum iracundum, inexo-
 rabilem & valentem qui omnia jura re-
 spuat &c. cum tamen is, utp. Heros,
 multis virtutibus debuerit esse insignis.
 Quod & ex Comicis apparet, qui dum
 representat adolescentes liberos et inge-
 nuos,

(e) v. 1200

nuos, in ipso theatro, eis quoque relin-
 quunt quandam honestatis & decoris
 scintillam. Sunt autem virtutes juve-
 num, potissimum, ut tradit Huartus (σ)
 quod videlicet sint animosi, liberales,
 minus suspicaces, bene sperantes, suppu-
 dibundi ac ad credendum proclives, &
 quidem vitiis senum oppositæ, quæ quia
 intra enumerabimus, etiam has ex iisdem
 elucere posse confidimus.

CAPUT III.

THES. I:

CONVERSIS studiis ætas animus-
 que virilis
 Quarit opes & amicitias, inservit honori,
 Commisisse cavet quod mox mutare labores.
 Ut virilis ætatis character justè listatur,
 oportet observare medium inter juvenum
 mores ac senum, præscindendo excessus in
 quos utrique labi plerumque solent; post-
 quam enim deferbuit adolescentia, exci-
 pit hanc ætas virilis seu consistentiæ,
 media inter juventutem & ætatem seni-
 lem, quarum naturæ utrinque suo mo-
 do particeps est. Remisso itaque imperu
 F illo

(σ) Æsch.M, Scrus. ing. p. 193.

illo juvenili, quo paulo ante agebatur, incipit jam maturior judicio & usu rationis, sibi prospicere ea, quæ ad decus famæ, & animi corporisque robur faciunt, priorem prodigaliter & luxuriam damnare, & quasi caput scalpendo, conqueri de jactura, quam fecit necessariorum negligens rerum. Positus est jam in novo quasi officio, ejus curam studiosior gerit: opes & divitias querere atque colligere studet, vel, quod quietiori animo perpendit, ingrediente forsitan senectute, non amplius suffecturas vires, iis quæ ad sustentationem necessaria sunt comparandis, verum, tum partis esse fruendum; senum exemplis admonitus, qui ultra ad sufferendos labores, quibus Dii omnia dicuntur vendere, non habiles sunt: vel, etiam, jam conjugali fœdere sociatus, de uxore & liberis timet, se forte defuncto, nollet paupertate iri oppressum.

THES. II.

NEC inanitis contentus possessionibus, amicos sibi adjungere optat; sine quibus nondum felicem suam esse vitam bene conjicit; sic etiam Plutarchus judi-

judicat, dicens (α) ἀναγκώτερος πρὸς χυδαίος ὀφείδος, amicus magis necessarius, quam ignis & aqua: cui hyperbolæ suffragatur alius quisquis est, inquit: (β) si quis ipsum Cælum ascenderet, claritatem solis & syderum rimeretur, nullum inde sentiret gaudium, nisi amicum cui id referret, haberet. Sicut autem juvenes plerumque amicitias ob jucunditatem, sic viri ob utilitatem (qualis Philippus Macedo erat) (γ) pauci propter honestatem, pro diverso tamen cujusque ingenio, colunt ac prosequuntur. Hoc ipsum exemplis confirmarem, nisi brevitatis, cui litandum duximus, id prohiberet. Mirare tantum mecum Lector Davidem & Jonathan (δ) Nisum & Euryalum (ε) Theseum & Pirithoum (ζ) qui inter raræ fidei, vulgaris licet amicitia nominis, exempla numerantur æterna. Qui plura voluerit, adeat facundissimum scriptorem Lucianum cujus Toxaris est hujusmodi exemplis plenissimus.

Fz

TH. III.

(α) *Adag. Eras. p. m. 44.* (β) *in dedic. D. H. Müll: Him. Liebest.* (γ) *supl. Curt. l. 1. sub. fin.* (δ) *2. Sam. 1. 26.* (ε) *An. 9. v. 198.* (ζ) *Trist. Ovid. passim. & Virg. Æn. 6.*

THES. III.

SICUT etiam præ reliquarum ætatum hominibus, qualiumcunque officiorum, dignitatum & munerum, capacissimi sunt viri, tum ob animi, si alia requisita adsint, summam tranquillitatem & vigorem, tum ob eximias vires corporis, ita pariter, quasi familiari quodam concitantur genio, ad adpetendos honores. Cujusmodi ambitio, licet aliquando culpam mereatur, ut supr. c. II. §. 6. verbo terigimus, etiam non suo defraudanda est encomio, si modo honestatis non transeat limites & honores aliquis, non ob proprium commodum & gloriam venetur, sed Reip. honorem pro scopo habeat; ibi quoque memor, *non esse facienda mala ut inde eveniant bona*, monente Apostolo Rom: 3. v. 8. Habet quoque hic non raro locum illud nonnullius; *Honor sequentem fugit, fugientem sequitur*. Ad insectandos vero honores, instigat homines partim despectus, quo quis tristatur se infra alios ejusdem originis & conditionis, esse collocatum; adeoque est quasi stimulus, incitans homines ad res magnas audendas: partim etiam titillatio, aut cupido

glo

gloriæ, quæ eos qui in honore constituti sunt condecoratos esse animadvertit. Audiendus est hic omnino Cicero, (¶) qui, *non nimis, inquit, concupiscendus bonus* (h. e. gradus officii, honore dignus) *si tamen deferatur, minimè aspernandus, & cogitandum, quid valeant humeri quidè ferre recusent; ut hic noster loquitur in arte.*

THES. IV.

SICUIDEM multa, in juventute se commisisse, citra decens examen & propositum, meminit, quæ, ut ferè omnia temerariè facta, poenitentiam habuere comitem: idcirco, longiori deliberatione & provido consilio, in rebus aggrediendis opus esse judicans, maximam adhibet cautelam, ne in idem impingat saxum & simile quid posthac experiatur, omnia, ferè quæ facienda proponit, prius ultrò citroque (non tamen adhuc ut senex) examinat, providentiamque consiliariam sibi adsciscit, quæ prudens quidam metus est, rerum eventus diligenter ponderans, agenda & omittenda præcipiens. Cicero, *maximè curam le-*

varè

(¶) lib. 15. fam. Ep. 6.

vari asserit, si quis futura animo prospicere potest (9)

TH. V.

IN hac ætate homo constitutus, virtutis, sapientiæ & virium suarum, plerumque præcipua documenta demonstrat; si enim quis literis & ingenio litavit, hic ejus summa deprehenditur eruditio: si militiæ se addidit, fortitudo, si alii vitæ generi se dedit, hic ejus vigor luculentissimè patet; quam ob causam, Latinis placuit virtutem à viro, Græcis ἀνδρείαν ἀπὸ τῆ ἀνδρός Svecis à Man Manhafftighet derivare. Hic ipse est merities, sicut juventus ortus, atq; senectus occasus; non enim studia & exercitia cujusquam in juventute ita in sua ἀκμῆ sunt posita, ubi ob teneritudinem nondum maturuerunt; neque in senectute, in qua jam q. exarescere incipiunt, cum corpus sit languidum & ad munia sua obeunda minus idoneum, cujus morbi etiam, in unionis statu animam inquietant.

CAP.

(9) lib. 15. ad Fam. Ep. 14.

CAPUT IV.

THESIS I.

AGMEN ætatum claudit, huicque Scenæ catastrophæ imponit ipsa Senectus, quæ ultima est scälâ, quâ naturaliter descenditur ad sepulcra, unde retrocedere ad pristinos annos & vigorem non conceditur, quicquid ingeminet Virgilianus ille:

O mihi præteritos referat si Jupiter annos:
Fabulenturque Poëtæ, de restauratione Æsonis in juvenem, (α) & de rejuvenescentia ut sic dicam, aquilæ; (β) sed omnes mors, dehinc interminabilis manet æternitas, ubi irrevocabili pronuntiatâ sententiâ, quisque, aut vivet, aut morietur. Inde Clarius Catullus: (γ) *Soles occidere & redire possunt; nobis cum semel occidit brevis lux; nox est perpetuo una dormienda.* Temperamentum v. senibus est frigidum ac siccum, unde multis infirmitatibus laborant: nec enim ut antea veloces, fortes, robusti & animosi sunt, contra languescunt morbis expofiti quampluribus & si certè non illis adeo

(α) Ovid. Met. 7. fab. 2. (β) Frantz. Hist. Anim. [γ] Cui: Radau Orat. exi. p. m. 23.

adeo gravibus, ceu disputat Cic (J) tamen ipsa senectus, morbus est, ut fatetur Chremes Terentianus (e) ipse senex suarumque passionum conscius, nec non Cotta ap. Sallust. (Z) unde dolendum hanc ætatem, quæ post varias jactationes fortunarumque, quas in superiori vita pertulit, procellas, in portu navigare mereretur, de novo; iniquioris naturæ detrimentis vexari. Quæ incommoda disimulare non potuit Horatius, in characterē hujus ætatis:

*Multa senem circumveniunt incommoda,
vel quod*

Quarit, & inventis miser abstinet, ac timet uti:

Vel quod res omnes timidè gelideque ministrat

Dilator, spe longus, iners avidusque futuri,

*Difficilis, querulus; laudator temporis æstè
Se puero, censor castigatoremque minorum.*

THES. II.

QUAMVIS autem, jam alterum pedem, in cymbâ Charontis (ut dici sœvit) habe-

(J) Cat. Maj. (e) Phorm. A. 4. sc. 1.

(Z) p. m. 465.

habeat, nondum tamen abjecit curam rei familiaris, aut agendæ, aut custodiendæ, cui mirum quantum incumbit; cujus rei causam supponit Aristot. cit. Clarem; frigiditatem; verum possunt & aliæ addi, quod, videlicet, multa infortunia in vita sustinere coacti senes, facta sæpè justura bonorum, sæpe caritatem annonæ, incendia, naufragia passi, didicerint multos esse perferendos sudores, antequam damna relarciantur; vel si ipsi extra pericula fuere, aliorum tamen casus esse docuerunt cautiores; imò arbitran-tes se quotidie magisque ac magis debilitari, timent, ut exantlandis laboribus & erroribus sufficiant. Similia senex reputans, interiore, quæ possidet, condit angulo, si fortè quod malum ingruat, ut tanquam firmum præsidium habeat, quod opponat. Taxat hoc Cic (H) Avaritia senilis vituperanda est maxime: potest enim quidquam esse absurdus, quam, quo minus via restat, eò plus viatici quarere? Excipit tamen c. l. Curium. Exemplum hujus characteris vulgare sed jocosum, habes in Euelione Plautino (I) qui pumice aridior, aquam

(H) Cat. Maj. (I) Aulul. a. 2. sc. 4.

cum lavat, plorat profundere: unguis
 e constrina colligit atque domum secum
 aufert, praesegmina, qui vel famem si
 roges utendam, non sic daturus: & Cras-
 so, (i) in cuius demum oris rictum, au-
 rum liquidum, cui inhiabat, infusum est.
 Ideò Mitio senex apud Ter: (x) O no-
 ster Demea, ad omnia alia, aetate sapi-
 mus rectius: solum unum hoc vitium
 adfert senectus hominibus: Attentiores
 sumus ad rem, omnes, quam sat est.
 Egregià satyrà taxat nos more suo Phœ-
 drus, [λ] ut alios nunc præteream be-
 nè multos,

THES. III.

QUONIAM etiam frigiditas sanguinem,
 & per consequens temperamentum
 occupavit, hinc, non amplius tam au-
 dax est, ad capellendas res & consilia,
 sed omnia quæ incæpat, cum timore &
 metu peragit. Spiritus animales senum
 non vividi sunt, sed torpent, hinc nec
 ad bellum seu ad manum conferendam,
 habiles esse possunt, licet alias, ob pru-
 dentiam, consiliis suis multum adesse a-
 liis valeant: quales Ucalegon & Antenor

ab

(i) Flor. lib. 3. c. 11. (x) Adelpb. a. 5.
 sc. 3. (λ) lib. 4 c. 19.

ab Homero Iliad. 3. describuntur. E du-
 obus, aut tribus eventibus qui poterunt
 contingere, semper cogitant pejorem,
 sumque cum timore cavent: per lon-
 gam enim experientiam, hoc Terent:
 effatum, non esse contemnendum, didi-
 cerunt; *Istuc est sapere, non quod ante pe-
 des modo est videre, sed etiam illa, quæ
 futura sunt* (μ) Meticulosi autem licet
 sint, sunt tamen etiam maximè prudentes
 (de qua re sub finem pauca) pruden-
 tiam enim Aristot: 14. scd: probl. 8. (ν)
 in frigido consistere ait; animositatem
 vero & fortitudinem à calore proveni-
 re: hinc, idem notat, infantes notabi-
 liter meticulosos, insigniter prudentes
 esse evasuros: meticulosi autem & anxii
 senis characterem, observavit Plautus in
 suo Euclione (ζ)

THES. IV.

SICUTI supra, in delineandis moribus
 adolescentium, diximus eos rapidè &
 velociter res gerere, quas sibi proposu-
 erunt, sic ut in compluribus aliis, in
 contrarium abit senium, non enim te-
 me-

(μ) Adelpb. a. 3. sc. 3. (ν) Esc: Maj:
 p. 463. [ξ] Aulul: a. 1. sc. 2.

merè aliquid agit, aut agendum suscipit, sed consilia & actiones procrastinare & in diem differre solet, vidit enim temeritatem, quæ sine consilio se præcipitat, rarò negotiis feliciter absolvendis, proficuum fuisse, ut sæpius memorarimus. Unguem e. latum, ab isto sapientis Rom: præcepto, *deliberandum esse diu quod statuendum semel*, haud discedit. Sic Fabius *custator*, ap. Romanos dicebatur, de quo Ennius (o)

Unus homo nobis cunctando restituit rem. Spe autem longus est, scilicet vitæ continuandæ, non fortunati exitus, sic enim hæc cum supradictis pugnant. *Nemo illorum tam est decrepitus, qui se non putet annum posse vivere.* (π) *Inertem*, pariter dicit Horat. quod alicui fortè absoum videretur cum nihil minus sint lenes quam inertes; quin potius, quantum vires permittunt, laboriosi & ad rem familiarem attentis, ut supra diximus; sciendum itaque hic, non designari inertiam talem, quæ sit fuga laboris, sed tantum languorem & lentitudinem, quæ in rerum executione cernitur. *Avidi* deinde sunt, non tantum

(o) *cis. Cic. Off. 1. p. m. 72. (π) Cat. Maj.*

divitiarum, verum & sapientiæ, quæ animi divitiæ est; corporis enim voluptates non amant. sic commemoratur de quodam sene, cujus, animam agentis, amici, extrema fata expectantes, dum forte præsentibus disputarent, atrexit se ille, cubitoque innixus libenter sermones eorum audivit, interrogatus, quid amplius addiscere vellet, cum sibi doctrina utilis non esset, resp. *saltem sapientior moriar.* Circumfertur & Solonis dictum, qui, *licet alterum*, inquit *pedem in sepulcro haberem, tamen philosophari non desinerem.*

THES, V.

MOROSI quoque difficiles & queruli, solent esse homines in senectute, quod partim provenit ex malis, quæ pati coguntur, sicut ægrotos intractabiles echinoque asperiores, quandoque videmus; partim etiam, quod juniorum aliorumque effrenem licentiam tolerare nequeant. Quam ob rem quoque ut ipsos ad virtutis studium pertrahere queant, solent illis inculcare, quam frugaliter quamque benè, dum juvenes fuerunt, suam ætatem transegerint, ut suis

ex-

exemplis instigari, hoc idem illi agant.
Sic, propriæ laudis ebuccinator fuit Me-
nedemus Terent: (Ϸ) *ego istuc ætatis
non amor operam dabam, sed Sc.* Id
circo in ead. fab; (σ) conqueritur Cli-
tippo; *Quam iniqui sunt patres in om-
nes adolescentes iudices Sc. ex sua libi-
dine moderantur, nunc quæ est, non quæ
olim fuit.* Coniunge his si placet Plin.
Ep. 12. Lib. IX. idem bene Cato in mor-
dist:

*Multorum cum fata senex & dicta recenses,
Fac tibi succurrant, juvenis quæ feceris
ipse.*

Reperias & quosdam senes, qui cicadâ
sunt vocaliores; quod fortè & indè fluit,
quia minimè invidi, aliis bene cupiant;
consulturi junioribus, ut hoc faciant, id
negligant; idem, prolixa exempla & nar-
rationes in medium proferunt, quod si
viderint, sine fastidio auscultantes, pro-
trahunt adhuc dictionem in horas mul-
tas, seu ut Barelajus dicit: (τ) *etiam
quo patientior aut verecundior erit, quem
ad illud audiendi supplicium rapuerint,
hoc miserius eum plerent.* Idem addit,
fronte

(Ϸ) *Heaut. a. 1. Sc. 1. v. 58. (σ) a. 2. Sc. 1.*

(τ) *Leon. Anim. p. m. 12.*

*fronte saltem ac luminum nutu, quic-
quid dixerint, letus accipies:* hæc illis
est voluptas; corporis enim voluptates,
amplius nesciunt; ut docet Cicero. (υ)

THES. VI.

ALIIS moribus enumerandis vel con-
sulto supersedemus, vel ob brevitatem
supersedere cogimur, ultimum ergò hujus
ætatis incommodum hic breviter nomina-
bo, ne reverendæ huic ætati injuriam fa-
cessere videar; & illud *suspicitas*, seu in-
credulitas est: cum enim multa experti
sunt, hoc etiam experiebantur; parum
nempe fidei hominibus esse habendum, à
quibus vel, ipsi decepti sunt, juxta Cicero:
*Primum quidem decipi incommodum est;
iterum stulium; tertium turpe;* & Te-
rent: (Ϸ) *Omnes quibus res sunt minus
secunda, magis sunt nescio quomodo sus-
piciosi: ad contumeliam omnia accipi-
unt magis: propter suam impotentiam,
se semper credunt negligi.* Vel, quod for-
tè ipsi antea deceperunt alios, juxta prov-
sur *juxta se omnes fures esse putat,* quod
ex Ciceronis in Sallustium, & hujus vi-
cissim in illum invectiva, forte non insulse
etiam colligere est.

For-

(υ) *Cat. Major. (Ϸ) Adelpb. a. 4. Sc. 3.*

Foret hic non injucundus discursus, de iis qui morte Aunia h. e. fera & in senectute obtingente, defuncti sunt, sed vela contrahere ipsa brevitatis jubet.

THES. VII.

VITIA vidimus, breviter virtutes senum spectemus, quæ ferè singulæ, peccatis juvenum oppositæ sunt. Judicia enim non solent præcipitare, sed hæc formula, *fortè*, sapientimè utuntur, quo ipso ruborem conciliant, quorundam adolescentium immaturis judiciis, qui non raro solent gravissimorum virorum facta scriptaque censurâ sua rigida, ineptâ licet, perstringere, quod tamen sæpius in suos auctores cum sænore redundare vidimus. Lusus Venereos ignorant, cujus contrarium experimur in juvenibus. Unde Virg. (X)

*Frigidus in venerem s. nior frustra que la-
Ingratum trahit Sc.* (borem)

Plura videtis in Cicer; Cat. Majore. Nec sine ratione, in S. scripturis, (ψ) ætate provectis, honorem & quævis officia, præstare jubemur, præsertim in præ-

(X) Georg. 3. v. 97. (ψ) Lev. 19. 32.
Hiob. 31. 7. 8. Prov. 16. 31. Syr: 80

cepto IV. decalogi, ubi patris nomine, communis interpretatio, Theologi etiam ipsos senes includi asserunt. Et ap. *Lacedæmonios, honestissimum domicilium fuisse senectuti*, affirmat Cic: (ω) maximo vero præ aliis honore, eos senes prosequi tenemur, quorum caritatem virtus ornat & sapientia; non inquam, temerè ad id obligamur, sed potissimum ob *prudenciam*, quam ex longa experientia, quæ doctorum æque ac indoctorum magistræ est, hauserunt. Characterem a. senis prudentis, describit Homerus in Nestore. (α) Ideò, felix illa respubl. semper habita est, ubi consiliarii senes reperti sunt. Prudentia e. virtutum Domina, ap. senectutem potissimum locum habet; unde Job. (β) *apud patres est sapientia & intelligentia apud senes*. Hinc etiam DEUS ipse gloriosus, apud Proph: (γ) *Antiquus dierum*, dicitur; non quod ita ceu nos mortales, mutationi alicui obnoxius sit; sed ut ad nostrum captum, ejus summè abstrusa profundissimaque omniscientia, sapientia &c. denotentur; quippe, qui perfectiores prudentioresque,

H

ut

(ω) Cat. Maj. (α) Iliad. 1. Sc. (β) c. 12. v. 12.
(γ) Dan. 7. 9. 13.

ut senes solent, sunt, eo minus ratiocinatione, sive discursu utuntur, & sapientiores, qui magis ad angelorum similitudinem accedunt, plura quam alii, sine discursu intelligunt, ut verba Le Grand nunc faciam mea. (d) Significatur ergo per illam visionem, sapientia DEI intuitiva & perfectissima. Ita Patriarchæ ante diluvianum, quorum ætas, per aliquot centenarios duravit, per experientiam tam diuturnam, profundam sibi sapientiam eruditionemq; præsertim in Astron. & Historia naturali, comparare potuerunt; ut restantur columnæ Semi, à quibusdam auctoribus memoratæ. Quid autem faciat experientias seu longa annorum series, ad prudentiam vel scientiam, apparet ex scientia, quæ perhibetur (vel illam etiam obcausam, ut alias taceam) esse excellens in diabolis, præcipuè rerum naturalium, unde quoque *δαίμονες*, i. e. scientes appellantur. In Apocal. (e) *m. dæmon antiquus serpens* dicitur. Inde Proverb: *Diabolus multa scit, quia multa est ætatis.*

(d) *Inst. Phil. part. 8. c. 12*

(e) *Capo 12. 9o*

THs

TH. VIII.

QUÆ vero causa sit, quod senibus caput tremat, (vel ut loquitur Catull. (z)) *Cana tempus anilitas omnia omnibus annuat:*

nec non alia membra, faciesque rugis impleatur, oculi hallucinentur, somnus brevis sit, dentes excidant, de quibus Ecclesiastes (η) figuratè loquitur, sicut & capilli decidant atque canescant, (qui nostro (θ) *nives capiess* dicuntur) quomodo Naso de se ipso canit:

Jam mea cygneas imitantur tempora plumas

Inscit & nigras alba senecta comas:

Jam subeunt anni fragiles & inertior ætas,

Jamque parum firma me tibi ferre grave est. (i)

Ea omnia plerumque, ab inopiâ caloris nec non siccitate, & per cons. q; nervorum debilitate, deficientibus spiritibus animalibus, deduci posse affirmamus, haud aliter ac autumno, ingruente frigore, folia arborum pallefcere, delabi, rugosa fieri & contrahi, cernimus; cæterum singula eorum, choro Physicorum exactius examinamus

(z) *lib. 1. Carm. 62. (η) c. 12. 3. seq. (θ) Carm. lib. 4. od. 13. (i) Trist. 4. Eleg. 8o*

nanda relinquimus, ne falcem in messem alienam mittere dicamur. Essent & quædam, ob argumenti affinitatem, in medium proferenda, de ingenio & moribus mulierum, servorum, meretricum, parasitorum &c. cum & illorum character probè a Comicis & aliis Poëtis debeat observari; sed vetat nos angustia temporis & ipsa brevitatis, nam alias etiam ultra quam speravimus crevit noster labor, doctiorum ergo curæ & iudicio istum pariter discursum linquendum censemus.

THES. ULT.

HÆC ita simplicissimè prolata, non sic intelligenda sunt, ac modo recensitis proprietatibus, quæque ætas & quisvis homo, absque exceptione pateret: locuti quippe sumus non universalitate metaphysica, sed morali duntaxat. Variant enim ingenia hominum, pro ratione regionum, climatum, institutionum, educationis, alimentorum (sic ebrii aliter, aliter sobrii sunt dispositi) & similibus; ut prolixè, & non vano opere, hoc clare demonstrant, Alexand. ab Alexand. [x] Johannes Bodinus

(x) *Gen. dier. lib. 4. c. 13.*

(λ) Huartus, Claremontius, Barclajus [μ] & alii passim, quæ tamen non jam pluribus vacat persequi. Sic Socrates, cum quidam, cui moris erat ex lineamenti corporis latitantes cujusque animi affectus & mores dijudicare, cum dixisset hominem esse libidinosum, petulcum &c. reposuit: talis quidem naturâ essem, sed vitia ista ratione emendavi. (ν) Ait etiam Tullius: *Ut in corporibus magnæ dissimilitudines sunt: alios enim videmus velocitate ad cursum, alios viribus ad luctandum valere: itemque in formis, aliis dignitatem inesse, aliis venustatem; sic in animis existunt etiam majores varietates.* (ξ) An vero astra influentis suis in voluntates hominum agere, atque eorum mores & instituta dirigere possint, affirmare non audeo, cum eo dato, libertas tolleretur hominum, vana virtutum studia, leges inutiles essent, nec non aliæ ineptiæ, quæ

[λ] *lib. 5 de Rep. cap. 2.*

(μ) *Icon. anim.*

(ν) *Cic. 4. Tus.*

(ξ) *Off. 1.*

(λ)

quæ istam assertionem concomitantur ;
ut egregiè & argutè, de ista materia
differit Nicopompus, apud ingeniosis-
simum Barclajum. (o) Atque nos
hic subsistimus.

DEO Immortali, Regum Regi

&

Domino Dominorum, sit Gloria!

(o) in Argenid. lib. 2. cap. 11.

Då
Am

Då den
Ehrebörne och Wällärde
Her JOHAN NORSKEN
Eitt lärda Wärdt berömligen med
allas Nöje förswarade:

En ächta Pallas Sott som lärde med
Wisdom mäta
Sin Lärdom - hundra' Siäl då andra
sig haa sinckte
I lasters Affia ned och altid trognast
räckte
På Bacchus, at the må all Wällust off-
tersätta.

Sag säger een som så har med Förståndes
winaar/
Sig högre swinga lärde än den sin' dag-
gar nétt
I Idaria/ aldrig än af Arbet blifwit trödt/
Han Ibeons laste, rand / sig at berömmat
swingar.

Om min fast klena Fide / Her W D N
OR - N kund' of u at
Eh' aldrig sparda Fitt och ähre - wärde
Dygd
Som stids på Wisshets grund ornggltig
marit bygd/
Sag wille mig här om på högsna sätt besitta
At

At med sin ähtra Färg den samma wäl af-
sättas

Iag skull' til tider's trog Ehr: Påf ur-
söra så!

At ock den seen're Berid der af kund
höra så

Wärckställas borde / Eij! af mig ate det
med råtta.

Men som iag der hoos weet / det iag ock
offta präfwat!

Der **NORGREN** til sitt Läs een
Wlygsel hielwter bär!

Som det een Dygdig Siäls egentlige
Wärcke är!

Så wil iag detta haa i Tysthees Samn in-
söfwat.

Och önskar Pallas må Ehr hafda Wöda
löna!

Som henne ästid söte med Flit tilhan-
da gå!

Då J så eroligt söte i hennes Tienst
at stå!

Hon lär wår önskan ey! (iag säkere giffar)
löna.

Således yttar sig i stö-
sta Hast!

SAM, RISTELIUS,
Wib.

Præstantissimo atque Pereximio

DN. JOHANNI NORGREN

Amico & Populari suo omnium
candidissimo!

Ingeniose satis fabulati sunt veteres
Poëtarum, Mulas in arduo montis con-
fidere, viamq; ad illas non modo ar-
duam & asperam verum etiam innu-
meris sentibus vepribusq; interclusam;
Hoc suo non minus docto quam exqui-
sito invento haud obscure innuunt soli-
dam eruditionem non venire in finem
dormientibus, nec oscitantibus in ora
delabi, sed perpetuis laborum molestiis
acquiri, comparari, possideri, juxta illud
Horatii.

Nil sine magno vita labore dedit mortalibus.
Idipsum Te Præstantiss. Dn. Respondens,
subtili ingenio egregie pensitasse ex Di-
putatione Tua, de **ÆTATUM VARIETATE**
& Characteribus egregie conscripta plus
satis innotescit. Gratulor proinde Tibi
Pereximie Dn. Norgren quod tam fe-
licem institeras viam; faxint Superi ut
alba tibi contingant omnia! bonisque au-

spiciis anchoram iustollas! Quod non
minus exopto quam exoro, optaturus
etiam, dum memor ipse mei, dum spiritus hos
regit artus.

AND. A. MONTANUS
Wib. Car.

Til

Den Ehreborne och Wällärde

Herz RESPONDENTEN,

Jag har förr talas hört / at den sig
fintigt öfwat /
Och i the Lärdas Wärd / sitt största
nöje haft /
Han offra funnit haer / i dem en sådan
kraft /
At han med stort beröm / lärde blifwit
oförtöfwat.
När iag nu detta Taal / wil mig til sin
nes föra
Nöje haer i Nordan wärd / en GREN
som förr war gömd /
Ett Prof han wiisa tänck / han wil en
en wara gömd /
Sin oförtrotne Tjilt / han allö låter höra.
När

När han så sinrikt wil / bland Lärda
Talet öfwa
Om Älders Skiffning stoor / som man
det noga seer
Rätt utaf detta Wärd / Her MDR,
GREN nu framteer
Göres of en meer behof / ty Momus self
har pröfwa.

Rätt af en Plick / iag Ehr bepriffet
Landz Man tåra
Ehr Godheet haer mig så / på denne
Orten hyst /
Ehr Trooheet, liuf också / det har så
för mig hyst /
När iag det täncker på / bör iag Ehr
stoorlig äbra.

Således i hastigheet aflade
sin Skoldigheet

HENRICUS Herz.
Wib. Carel.

Exoritur fauste rutilans aurora diet
Pallados auxilio præmia digna ferens,
Jam tibi post nisus NorGren virtutis amator
Et Rosa Musarum Castalidumque decus ;
Nonne igitur meritum virtus & triga sororum
Te evehet nuuc, Musis qui & pietate viges?
VIVE ergo feLIX, CVnctosque ViresCe
per annos!

Vt Serto Cingat MagnVs ApoLLO CapVt!

*Rudi penicillo, animitus tamen
hæc pauca adjecit*

REINHOLD Hertzl
Wib: Car:

Dum satagis Norgren sic famam exten
dere scriptis

Virtutis rare das documenta tua.

*Antistes Pallas Musarum valde celebris,
Muneribus tandem condecorabit opus.*

Paucula hæc addidit

SAM. DYKANDER, Wib.

